

บทที่ 4

ข้อมูลสถานการณ์เกษตรอินทรีย์

บทนี้เป็นกรกล่าวถึง สถานการณ์ของเกษตรอินทรีย์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งรวมไปถึงการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และตรามาตรฐานอินทรีย์ที่ควรรู้จัก ไปจนถึงตลาดอาหารอินทรีย์ภายในประเทศไทยและระดับโลก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการรวบรวมข้อมูลฐานวิจัยจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลเสริมให้ผู้ที่สนใจที่จะศึกษา ดังนี้

4.1 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของโลกในปัจจุบัน

สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของโลกมีแนวโน้มของการขยายตัวเพิ่มขึ้น มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 จนปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่มีการผลิตเกษตรอินทรีย์ จำนวน 120 ประเทศ มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณร้อยละ 20 ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และออสเตรเลีย เป็นประเทศที่มีการผลิตเกษตรอินทรีย์มากที่สุด และในปี ค.ศ. 2005 - 2006 พบว่าในประเทศในแถบเอเชีย และ ประเทศอาร์เจนตินามีอัตราส่วนการผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (โครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้, 2557)

สถาบันต่างๆ เช่น the foundation ecology & agriculture (SOEL), international federation of organic agriculture movements (IFOAM), the research institute of organic agriculture (FiBL) และ food and agriculture organization of the united nations(FAO) ได้มีความตื่นตัวและให้ความสนใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติของการผลิตเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสามารถมองเห็นได้จากรายงานความร่วมมือของสถาบันในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลข้อมูลของการเกษตรอินทรีย์ทั่วโลกไว้อย่างเป็นระบบมากขึ้นในหนังสือ the world of organic agriculture : statistic & emerging trend ซึ่งมีการจัดการรายงานผลของทุกปี นอกจากนี้ FAO หรือ สถาบันอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ร่วมกับคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ประกาศให้ระบบเกษตรอินทรีย์เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาชนบทแบบยั่งยืนที่มีศักยภาพ แม้แต่ธนาคารโลก และศูนย์กลางการค้าระหว่างประเทศก็ยังได้มีการสนับสนุนให้ประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีความสามารถในการส่งออกผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์เข้าสู่การค้าระหว่างประเทศมากขึ้น ด้วยความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ

ที่พัฒนาแล้วเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างมาก เป็นผลให้การกระจายสินค้าไปยังตลาดค้าปลีกมีแนวโน้มในทิศทางกว้างขวางและเป็นระบบ โดยในประเทศที่พัฒนาแล้ว บริษัทค้าปลีกขนาดใหญ่และบริษัทในเครือนำผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ออกวางจำหน่ายมากขึ้นเป็นการรองรับความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่กำลังขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (โครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้, 2557)

การสำรวจช่องทางการตลาดของอาหารเกษตรอินทรีย์ในประเทศที่พัฒนาแล้วพบว่า เมื่อช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่วนใหญ่อยู่ในท้องถิ่นและตลาดค้าเกษตรอินทรีย์รายย่อยถึงร้อยละ 93 แต่ในปัจจุบันช่องทางการตลาดได้เปลี่ยนแปลงไป คือ สินค้าเกษตรอินทรีย์ได้ขยายตัวไปในตลาดซูเปอร์มาร์เก็ตมากกว่าตลาดสินค้าย่อย แบ่งออกเป็น ซูเปอร์มาร์เก็ตร้อยละ 25 - 50 ร้านค้าเฉพาะผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ร้อยละ 25-40 ขายตรงร้อยละ 10-40 และจากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติทั่วโลก ปี ค.ศ.2014 ของ SOLE และ FiBL หรือ สถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ ซึ่งแสดงไว้ในหนังสือ "the world of organic agriculture: statistics & emerging trends 2014 " พบว่า ในปี 2012 มีเกษตรกรกว่า 1.9 ล้านครอบครัวที่ทำเกษตรอินทรีย์ใน 164 ประเทศทั่วโลก (เพิ่มขึ้น 1 แสนครอบครัวจากปีก่อนหน้า) โดยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (ที่ได้รับการรับรองแล้ว รวมระยะปรับเปลี่ยนด้วย 234.4 ล้านไร่ (เพิ่มขึ้น 1.9 ล้านไร่) โดย 3 ประเทศแรกที่มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุดคือ ออสเตรเลีย อาร์เจนตินา และสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศที่มีเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อินเดีย ยูกันดา และเม็กซิโก(สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2557)

ตารางที่ 4.1 ประเทศที่มีขนาดพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากเป็น 10 อันดับแรกในปี 2012

ประเทศ	พื้นที่เกษตรอินทรีย์(ไร่)
1. ออสเตรเลีย	75,010,775
2. อาร์เจนตินา	22,734,162
3. สหรัฐอเมริกา	13,615,444
4. จีน	11,875,000
5. สเปน	9,957,481
6. อิตาลี	7,296,012
7. เยอรมนี	6,464,719
8. ฝรั่งเศส	6,455,881
9. อูรุกวัย	5,818,531
10. แคนาดา	5,211,769

หมายเหตุ : ปรับปรุงข้อมูลพื้นที่เดิมใช้มาตราเป็นเฮกเตอร์โดยใช้ : 1 เฮกเตอร์ = 6.25 ไร่

ที่มา: FiBL-IFOAM survey 2014

ในส่วนของตลาด จากการศึกษาของ Organic Monitor ซึ่งเป็นหน่วยงานวิจัยเรื่องตลาดเกษตรอินทรีย์โลก ได้ประเมินตลาดเกษตรอินทรีย์ในปี 2554 ว่ามีมูลค่าราว 63,800 ล้านดอลลาร์ (เพิ่มขึ้น 800 ล้านดอลลาร์จากปีก่อน) โดยสหรัฐอเมริกามีตลาดออร์แกนิกที่ใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ เยอรมัน และฝรั่งเศส แต่ประเทศที่มีสัดส่วนการซื้อสินค้าออร์แกนิกต่อประชากรสูงสุด คือ สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก และลักเซมเบิร์ก (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2557)

ในเอเชีย มีเกษตรกรกว่า 6 แสนครอบครัวที่ทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีพื้นที่รวมกันกว่า 20 ล้านไร่ โดยประเทศจีนมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ 11.875 ล้านไร่ รองลงมาคือ อินเดีย (3.125 ล้านไร่) รัสเซีย (1.820 ล้านไร่) อินโดนีเซีย (0.552 ล้านไร่) ฟิลิปปินส์ (0.506 ล้านไร่) ส่วนประเทศไทยอยู่อันดับ 8 (0.203 ล้านไร่) ในด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ในเอเชียก็มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องเช่นกัน เนื่องจากผู้บริโภคยังคงมีความตื่นตัวต่อภัยคุกคามจากอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีอยู่ (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2557)

4.2 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2554 - 55 ที่ผ่านมา การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยยังคงชะลอตัว (ในปี พ.ศ. 2554 เกษตรอินทรีย์ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3.0 ในขณะที่ปี พ.ศ. 2555 เกษตรอินทรีย์ไทยลดลงร้อยละ 6.4) เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ โดยเฉพาะนโยบายการประกันราคาผลผลิตการเกษตรของรัฐบาลซึ่งมีผลกระทบต่อภาคการตัดสินใจปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร อีกทั้งนโยบายการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของภาครัฐที่ขาดช่วง และขาดประสิทธิภาพ ทำให้การขยายตัวของเกษตรอินทรีย์ไทยเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไทยไม่มีศักยภาพการส่งออกที่มากพอ ส่งผลเสียต่อโอกาสการค้าระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ตลาดภายในประเทศยังถือว่าอยู่ในแนวโน้มที่ดี โดยมีความหลากหลายของสินค้าเกษตรอินทรีย์ออกวางจำหน่ายมากขึ้น รวมถึงเรื่องของการขยายตัวของผู้ประกอบการแปรรูปเกษตรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2556 เกษตรอินทรีย์ไทยยังคงมีแนวโน้มที่ทรงตัวเพราะสถานการณ์ในประเทศยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ก็มีเหตุการณ์ที่เป็นนิมิตหมายอันดีว่าจะส่งผลบวกต่อสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของไทยในอนาคต ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่ายชุมชนรับรองเกษตรอินทรีย์ การประกาศตัวเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการเตรียมการกำหนดให้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นมาตรฐานบังคับ (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2554)

ในส่วนของนโยบายการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ รัฐบาลได้พยายามดำเนินงานตามกรอบของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติและแผนปฏิบัติการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2551 - 2554 แต่ผลการดำเนินงานตามแผนไม่ประสบความสำเร็จเท่าไรนัก นอกจากนี้ยังขาดความต่อเนื่องในส่วนนโยบายส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ของภาครัฐ ดังที่เห็นได้จากแม้ว่าแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการฉบับแรกได้หมดลงแต่กลับยังไม่ได้มีการจัดทำแผนฉบับใหม่ขึ้นมารับรอง ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 2 ปีที่ไม่มีแผนพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับประเทศ ทั้งนี้การถ่ายโอนงานประสานงานและเลขานุการของคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ จากเดิมที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบมาเป็นสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังมีผลทำให้การดำเนินการจัดทำแผนต่างๆ ชะงักงันชั่วคราว (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2556)

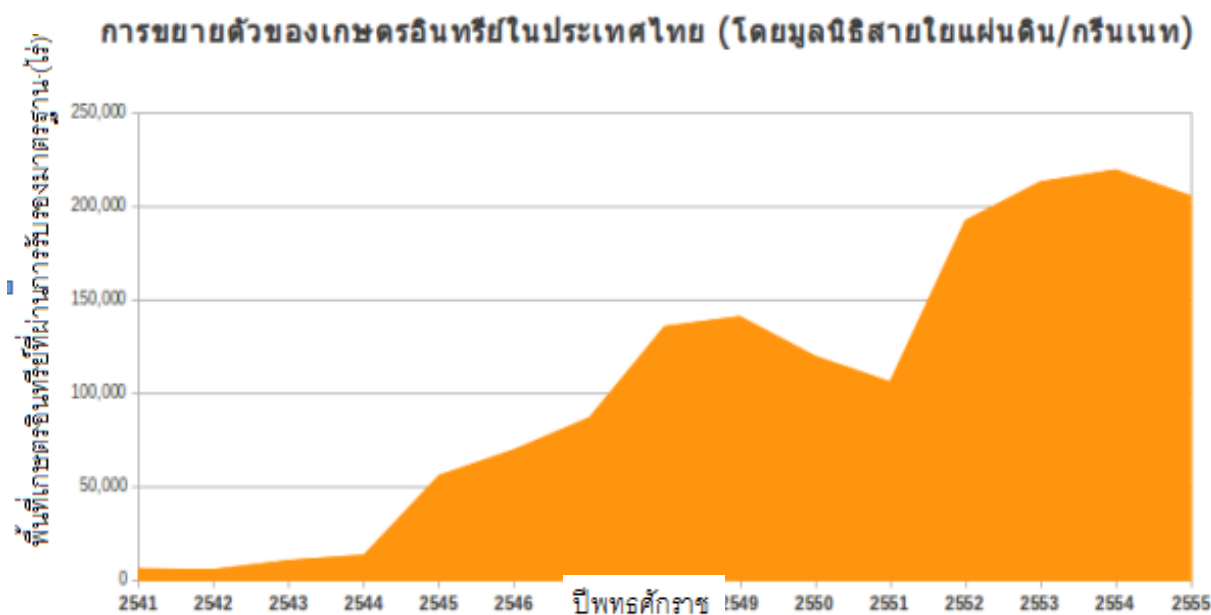
ถึงแม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ทางสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะได้จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติฉบับใหม่ออกมา และได้จัดประชุมระดมความเห็นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 ภาค แต่ยังคงมีหลายหน่วยงานที่แสดงความเห็นคัดค้านกับร่างแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ดังที่มูลนิธิสายใยแผ่นดิน/กรีนเนท ได้ให้เหตุผลไว้ (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2556) ดังนี้

- 1) ยังคงเป็นขับเคลื่อนโดยภาครัฐ ไม่ใช่โดยภาคประชาสังคมและภาคเอกชน
- 2) ไม่ได้วิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมาที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ แต่ยังทำแบบเดิมๆอยู่
- 3) การกำหนดเป้าหมายที่ต่ำ ซึ่งแทบจะไม่จำเป็นต้องทำแผนเกษตรอินทรีย์ก็สามารถบรรลุเป้าหมายได้อยู่แล้ว
- 4) การกำหนดกลยุทธ์และแนวทางดำเนินงานไม่มีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน ทำให้กระจุกกระจาย ไม่เกิดแรงขับเคลื่อน และเป็นการทำงานแบบต่างคนต่างทำ
- 5) การกำหนดแนวทางดำเนินงานและแผนปฏิบัติการไม่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์แห่งชาติต้องเลื่อนการรับรองแผนดังกล่าวในการประชุมเมื่อปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 จนทำให้แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติต้องล่าช้าไปอีกระยะหนึ่ง

การผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

การสำรวจข้อมูลโดยมูลนิธิสายใยแผ่นดิน/กรีนเนท พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นจาก 192,220.03 ไร่ ในปี พ.ศ. 2552 เป็น 212,995.34 ไร่ ในปี พ.ศ. 2553 (ร้อยละ 10.8) และเพิ่มขึ้นเป็น 219,309.66 ไร่ ในปี พ.ศ. 2554 (ร้อยละ 3.0) แต่ในปี พ.ศ. 2555 พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ลดลงเหลือ 205,385.81 ไร่ (ลดลงร้อยละ 6.4) นอกจากนี้ จำนวนฟาร์มเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในช่วงเวลาดังกล่าวก็เพิ่มขึ้นจาก 5,358 ฟาร์ม ในปี พ.ศ. 2552 เป็น 7,405 และ 7,499 ฟาร์มในปี พ.ศ. 2553 และ 2554 ตามลำดับ แต่ในปี พ.ศ. 2555 จำนวนฟาร์มเกษตรอินทรีย์ลดลงเหลือ 7,189 ฟาร์ม (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2554)

ที่มา: มูลนิธิสายใยแผ่นดิน/กรีนเนท (2556)

ภาพที่ 4.1 การขยายตัวของเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

สถานการณ์ปลุสตัดว์อินทรีย์ในประเทศไทย

แม้ว่าเกษตรกรอินทรีย์ในประเทศไทยจะมีมานานพอสมควร แต่ส่วนใหญ่เกษตรกรจะมุ่งเน้นไปยังสินค้าพืชผลอินทรีย์มากกว่าปลุสตัดว์อินทรีย์ อาจจะช่วยขั้นตอนการดำเนินงานที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีเงื่อนไขในผลิตหลายอย่าง เนื่องจากต้องคำนึงถึงกระบวนการเลี้ยงทุกขั้นตอนให้มั่นใจว่าปราศจากการใช้สารเคมีใดๆทั้งสิ้น รวมถึงความเสี่ยงต่อการสูญเสียผลผลิตเนื่องจากงดการใช้ยาปฏิชีวนะ หรือการมีตลาดรองรับที่น้อยกว่าจึงทำให้ปลุสตัดว์อินทรีย์ไม่เป็นที่นิยมมากนัก มีเพียงแต่ปลุสตัดว์ปลอดสารพิษที่เป็นที่รู้จักและวางขายในท้องตลาดโดยทั่วไป แต่เมื่อเวลาผ่านไปผู้บริโภคที่หันมาสนใจในเรื่องของสุขภาพมีจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้นจากโลกทางออนไลน์ ทำให้ได้เห็นถึงภัยจากการใช้สารเคมีในกระบวนการเลี้ยง เพราะแม้ปลุสตัดว์ปลอดสารพิษผลผลิตสุดท้ายจะมีปริมาณสารพิษคงเหลือที่น้อยมากหรือไม่มีเลย แต่ก็คงมีการใช้สารเคมีในระหว่างการเลี้ยงซึ่งอาจมีสารอื่นที่อาจไม่ใช่สารพิษแต่มีผลในระยะยาวกับร่างกายตกค้างอยู่ได้ ดังนั้นผู้บริโภคจึงหันมาให้ความสนใจกับสินค้าปลุสตัดว์อินทรีย์มากขึ้น

สินค้าปลุสตัดว์อินทรีย์ในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นั้นมีน้อยชนิด โดยมีเพียง โคอินทรีย์ ไช้ไก่อินทรีย์ และน้ำผึ้งอินทรีย์เท่านั้นที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมปลุสตัดว์ สำนักส่งเสริมและพัฒนากการปลุสตัดว์ กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มปลุสตัดว์ (ปลุสตัดว์อินทรีย์, 2557) ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออกนั้น ได้แก่ กุ้งแช่แข็งอินทรีย์ ไช้ไก่อินทรีย์ และน้ำผึ้งอินทรีย์ (กระทรวงพาณิชย์, 2556)

สุกรอินทรีย์ซึ่งเป็นหัวข้อศึกษาในงานวิจัยเล่มนี้นั้นไม่มีปรากฏว่ามีการทำผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ออกวางขายที่ท้องตลาดไทย ที่ใกล้เคียงที่สุดนั้น คือ หมูหลุม ซึ่งถือเป็นปลุสตัดว์อินทรีย์อย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามสินค้าที่นำออกมาวางจำหน่ายตามตลาดนั้นเป็นไปตามคำบอกเล่าของผู้ขายว่าเป็นเนื้อหมูอินทรีย์ แต่ไม่ได้รับการรับรองอย่างแน่ชัดจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงไม่มีตรามาตรฐานแสดงว่าเป็นสินค้าอินทรีย์ ทางผู้จัดทำจึงไม่ได้จำกัดความว่าหมูหลุมให้เป็นหนึ่งในหมูอินทรีย์ เพราะฉะนั้นสินค้าสุกรอินทรีย์ในตลาดไทยตามคำนิยามของผู้ศึกษานั้น เป็นเพียงสินค้าที่สมมติขึ้นมาเท่านั้น ไม่ได้มีขายตามท้องตลาดจริง

ในปัจจุบันแม้สินค้าอาหารอินทรีย์จะเป็นที่รู้จักกันในวงกว้างมากขึ้น แต่กระนั้นจากการสำรวจของมูลนิธิสายใยแผ่นดินเมื่อปี พ.ศ. 2555 ชำงตัน ก็ยังพบว่าไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์อยู่เพียง 2.05 แสนไร่ หรือคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.16 ของพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศเท่านั้น ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ดังนั้นทางกระทรวงพาณิชย์จึงได้มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์อย่างหนักเพื่อที่จะให้เกษตรกรไทยหันมาสนใจในเกษตรทางเลือกนี้ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นทางเลือกใหม่ที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรไทยได้อย่างยั่งยืน และเพื่อที่จะผลักดันให้ประเทศไทยมุ่งสู่การเป็น Asian organic hub ในอนาคตอีกด้วย

4.3 การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

โครงการนโยบายสาธารณะเพื่อความปลอดภัยด้านอาหารและเศรษฐกิจการค้าที่ยั่งยืน (วิฑูรย์, 2549) ได้มีการอธิบายถึงการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติเพื่อยืนยันว่าผลิตภัณฑ์และบริการเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน โดยการรับรองเกษตรอินทรีย์นั้นเป็นระบบที่ผสมผสานการรับรองผลิตภัณฑ์กับการรับรองระบบคุณภาพเข้าด้วยกัน จึงให้ความสำคัญกับขั้นตอนการปฏิบัติในการผลิตตั้งแต่ปลูก เก็บเกี่ยว จนถึงการแปรรูป บรรจุ และจำหน่ายด้วย เพราะคุณภาพหรือความเป็นเกษตรอินทรีย์ของผลิตภัณฑ์ไม่สามารถตรวจวัดได้จากการนำผลิตภัณฑ์มาทดลองในห้องปฏิบัติการ (laboratory testing) แต่ได้จากการตรวจสอบขั้นตอนและวิธีการเพาะปลูก และการจัดการผลผลิต เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี หรือการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

ดังที่กล่าวมา เห็นได้ว่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่คู่มือแนะนำวิธีการผลิต หรือวิธีการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสม แต่เป็นเกณฑ์ข้อกำหนดขั้นต่ำที่เกษตรกรผู้ผลิตจะต้องปฏิบัติตามและหน่วยงานรับรองจะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจประเมินการผลิต และตัดสินใจในการรับรองฟาร์มที่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานนั้นๆ โดยแต่เดิมมาตรฐานเหล่านี้ได้รับการพัฒนาจัดทำขึ้นโดยองค์กรเอกชน สำหรับให้สมาชิกนำไปปฏิบัติตามเพื่อใช้ปิดฉลากและโฆษณาสินค้าได้ แต่ในปัจจุบันมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ เป็นที่ยอมรับในระดับสากลส่วนใหญ่ถูกกำหนดขึ้นโดยประเทศที่เป็นตลาดผู้ซื้อสินค้าอินทรีย์ที่สำคัญ และองค์กรสากลที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ NOP (national organic production) ของสหรัฐอเมริกา ระเบียบมาตรฐานอินทรีย์ JAS ของประเทศญี่ปุ่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (guideline for the production, processing, labeling and marketing of organically produced food of 1999) ขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO); CODEX เป็นต้น ทั้งนี้อาจจัดได้

ว่ามาตรฐานเหล่านี้เป็นมาตรฐาน "ขั้นต่ำ" สำหรับเป็นแนวทางให้ประเทศต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมต่อไป

มาตรฐานสุกรอินทรีย์

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุกรอินทรีย์ ผู้ผลิตจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ ดังนี้ (หยาดฝน, 2546)

การตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

1. สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

The organic agriculture certification thailand (ACT) สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งแรกในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2538 โดยดำเนินงานตามแนวทางการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขั้นต่ำของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือ IFOAM (international federation of organic agriculture movements) ซึ่งหลักการดำเนินงานเน้นที่กระบวนการตรวจสอบรับรองกระบวนการผลิต ไม่ใช่การรับรองว่าผลผลิตนั้นไม่มีสารเคมีตกค้าง หรือมีสารเคมีตกค้างในระดับที่ปลอดภัย นอกจากนี้ มกท.ยังได้รับการรับรองว่าเป็นองค์กรที่มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่ากับองค์กรตรวจสอบรับรองมาตรฐานของสากลจากศูนย์รับรองระบบประกันคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (international organic accreditation service – IOAS) ของ IFOAM ซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตรวจสอบ มกท. เป็นที่ยอมรับจากนานาชาติ

1. โครงการเกษตรอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในส่วน of หน่วยงานราชการ กรมวิชาการเกษตรจะทำหน้าที่ในการตรวจการผลิต การขนย้าย และการแปรรูป เพื่อการพิจารณาออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งหากระบวนการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด กรมวิชาการเกษตรจะออกใบรับรองพร้อมตราสัญลักษณ์การผลิตพืชอินทรีย์ให้แก่ผู้ผลิตต่อไป

2. คณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.)

กลุ่มองค์กรผู้ผลิต ผู้บริโภค และองค์กรพัฒนาเอกชนในภาคเหนือได้ร่วมกันจัดตั้งหน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับภาคขึ้น โดยใช้ชื่อว่าคณะกรรมการมาตรฐานรับรองเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ ซึ่งได้มีการจัดทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และทำการตรวจสอบรับรองฟาร์ม โดยผลผลิตจะจำหน่ายเฉพาะในภาคเหนือเท่านั้น

การตรวจสอบรับรองมาตรฐานสุกรอินทรีย์จากต่างประเทศ

ปัจจุบันมีหน่วยงานตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของต่างประเทศที่มาดำเนินกิจการในประเทศ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) คือ

1. บริษัท OMIC จำกัด โทร. 0-2288-4120-3
2. บริษัท P&S AGRO CONTROL จำกัด โทร. 0-2361-1910
3. บริษัท BCS จำกัด โทร 0-5322-0863
4. บริษัท BIO AGRICERT โทร. 0-2619-5353

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ควรรู้จัก (สหกรณ์กรีนเนท, 2557)

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

สินค้าที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (IFOAM) A.C.T.(organic agriculture certification thailand)/ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (มกท) เป็นตราของไทยเพื่อรับรองผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกของไทย เรียกว่า Certified Organic ซึ่งเป็นสมาชิกของ IFOAM / สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ ผลิตภัณฑ์ที่มีตราสัญลักษณ์นี้จึงได้รับการรับรองระดับสากลด้วย

สินค้าเกษตรอินทรีย์ของอียูระเบียบข้อกำหนดใหม่ (EC regulation 834/2007) เป็นมาตรฐานการผลิตพืชและสัตว์เกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานรับรองการนำเข้าผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จากต่างประเทศของสหภาพยุโรป ที่ได้รับการอนุมัติขึ้นใช้แทนระเบียบเก่า (EEC regulation 2092/91) ได้รับการเผยแพร่อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2552

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับประเทศ

ตรารับรองอาหารและผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกของสหรัฐอเมริกา (USDA Organic) เป็นตรารับรองอาหารและผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกของสหรัฐอเมริกา

The Soil Association Certification เป็นมาตรฐานที่ใช้กันมากที่สุด ในสหราชอาณาจักร โดยมีข้อกำหนดกฎเกณฑ์พื้นฐานของมาตรฐานตามที่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอียูเป็นผู้กำหนด

ตรามาตรฐาน JAS สำหรับพืชและอาหารอินทรีย์ของประเทศญี่ปุ่นใช้อย่างเป็นทางการเมื่อปี 2000 โดยมีแนวทางตาม the guidelines for the production, processing, labelling and marketing of organically produced foods ของ the codex alimentarius commission. และได้มีการเพิ่มเติมในส่วน of ผลิตภัณฑ์จากสัตว์และอาหารสัตว์เข้าไปในระบบการรับรองด้วยในเดือนพฤศจิกายน ปี 2005

Bioagricert S.r.l. ประเทศอิตาลี เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบ และการเป็นผู้ให้การรับรองการผลิตสินค้าอินทรีย์ ซึ่งได้รับการยอมรับและแต่งตั้งโดยหน่วยงานซึ่งดูแลเกี่ยวกับการให้การรับรองในยุโรป ซึ่งรับรองโดย IFOAM ตามข้อตกลงมาตรฐาน ISO 65 และมาตรฐาน EN 45011

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของหน่วยตรวจสอบรับรอง
เอกชน Eco Cert เป็นหน่วยงานรับรองเอกชนของ
ประเทศฝรั่งเศส

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร กรม
ประมง กรมปศุสัตว์ และกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์

ตรารับรองขององค์การมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ

ตรารับรองของชมรมเกษตรอินทรีย์เกาะพะงัน เป็นระบบ
การรับรองมาตรฐานแบบชุมชนมีส่วนร่วม (participatory
guarantee system - PGS) สำหรับเกษตรอินทรีย์บนเกาะพะ
งัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.4 การตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

สถานการณ์ตลาดภายในประเทศ

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ รายงานว่า ประเทศไทยผลิตสินค้าเกษตร
อินทรีย์ที่มีการรับรองตามมาตรฐานเพื่อการส่งออก และใช้บริโภคภายในประเทศเป็นร้อยละ 50 – 50
โดยจากผลการสำรวจของ Greenet เมื่อปี ค.ศ. 2011 ซึ่งให้เห็นว่า สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีจำหน่ายใน
ไทยร้อยละ 58 จากการสุ่มตัวอย่างเป็นสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งหากไม่นับรวมผักผลไม้สด
สินค้านำเข้ามีมากถึงร้อยละ 85 ในจำนวนนั้นคิดเป็นร้อยละ 91 ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอย่าง
ถูกต้อง ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าตลาดให้ความสำคัญกับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็น

อย่างมาก โดยสินค้าที่มีการจำหน่ายมากที่สุดได้แก่ รัชฎ์พืชแปรรูป เครื่องดื่ม ผักสด เครื่องปรุงอาหาร และขนม

1. ปริมาณและมูลค่าผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไทย

การประเมินของกรีนเนทเมื่อปี พ.ศ. 2553 ปริมาณผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยน่าจะมียอดประมาณ 47,547 ตันต่อปี และมีมูลค่าโดยรวม (ณ ฟาร์มเกษตรกร) รวม 1,752 ล้านบาทต่อปี โดยสินค้าที่ผลิตได้ต่อปีปริมาณมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้าวอินทรีย์ พืชไร่อินทรีย์ และ ผักและสมุนไพรอินทรีย์ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปริมาณและมูลค่าการผลิตเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

	ปี พ.ศ. 2547		ปี พ.ศ. 2550		ปี พ.ศ. 2553	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าว	7,827.41	313.10	13,467.07	373.41	23,515.8	752.50
พืชไร่	1,571.96	55.02	2,934.14	65.87	13,071.0	365.99
ผักและสมุนไพร	2,656.73	159.40	5,336.76	297.18	2,114.3	105.72
ไม้ผล	3,833.10	76.66	11,930.40	236.61	4,050.8	153.93
ชา-กาแฟ	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	1,057.2	190.30
ไม่สามารถ	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	3,524.8	140.99
จำแนกชนิดได้						
อื่นๆ	76.88	4.61	9.10	1.77	213.5	42.69
รวม	15,966.08	608.79	33,677.47	974.84	47,547.3	1,752.1

ที่มา: มูลนิธิสืบนาคะเสถียร/กรีนเนท (2556)

2. ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์

สินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาเฉลี่ยสูงกว่าสินค้าทั่วไปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มของผักและผลไม้ จากการสุ่มสำรวจราคาสินค้าผักสดประเภทต่างๆ ในซูเปอร์มาร์เกตภายในกรุงเทพฯ โดยกรีนเนทในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 – ธันวาคม 2550 เห็นได้ว่า ราคาผักเกษตรอินทรีย์มีราคาที่สูงกว่าราคาของผักอนามัยประมาณ 1.3 เท่า และมีราคาที่สูงกว่าราคาของผักทั่วไปถึง 2.1 เท่า ดังที่แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ราคาสินค้าผักสดประเภทต่างๆ ที่ขายในซูเปอร์มาร์เก็ตภายในกรุงเทพฯ

	ราคาของผักทั่วไป (บาท)	ราคาของผักอนามัย (บาท)	ราคาของผักอินทรีย์ (บาท)
ธ.ค. 44	40.18	54.79	88.38
ก.ค. 45	41.28	60.28	66.99
มี.ค. 46	38.98	35.29	65.94
ธ.ค. 46	57.49	56.75	64.28
มี.ค. 47	29.45	46.29	76.77
ส.ค. 47	34.85	83.30	135.29
ก.พ. 48	29.85	48.24	52.37
ส.ค. 48	49.29	64.22	45.84
เม.ย. 49	46.03	75.38	108.03
ก.ค. 50	43.88	103.06	134.17
ธ.ค. 50	42.13	105.26	122.80
เฉลี่ย	41.26	66.62	87.35

ที่มา: มุลนิธิสายใยแผ่นดิน/กรีนเนท (2556)

สถานการณ์ตลาดต่างประเทศ

ดังกล่าวแล้วว่าผลผลิตอินทรีย์ที่มีการรับรองมาตรฐานส่วนใหญ่ในไทยส่วนหนึ่งทำการส่งออก โดยตลาดส่งออกหลักของสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทย คือ สหภาพยุโรป และประเทศสหรัฐอเมริกา มีข้าวอินทรีย์เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ซึ่งได้รับการรับรองเพื่อส่งออกไปสหภาพยุโรปจาก Bioagricert และ Ecocert สินค้าส่งออกรองลงมาได้แก่ ผักและผลไม้สด และสินค้าอาหารแปรรูป เช่น น้ำกะทิอินทรีย์ น้ำมันมะพร้าวอินทรีย์ น้ำส้มสายชูและเครื่องปรุงแต่งอาหาร เป็นต้น (biofach, 2012) โดยมีมูลค่าการส่งออกอาหารอินทรีย์ของไทย เมื่อปี ค.ศ. 2012 มูลค่าโดยประมาณ 135.44 ล้านดอลลาร์ (เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ.2011 ซึ่งมีมูลค่า 130 ล้านดอลลาร์)

รูปแบบและช่องทางตลาดเกษตรอินทรีย์ไทย

รูปแบบของการตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย สามารถจำแนกได้ 4 รูปแบบ ดังนี้ (สมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ไทย, 2554)

1) การตลาดระบบสมาชิก เป็นรูปแบบการตลาดที่เก่าแก่ที่สุดของขบวนการเกษตรอินทรีย์ที่เชื่อมต่อโดยตรงระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค ระบบตลาดนี้มีหลักการพื้นฐานว่า ผู้บริโภคตกลงกับเกษตรกรผู้ผลิตในการซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ผลิตได้ตามฤดูกาล โดยผู้บริโภคจะชำระเงินล่วงหน้าให้กับเกษตรกร หลังจากนั้นเกี่ยวผลผลิตจะถูกจัดส่งไป ณ จุดกระจายย่อยตามที่ตกลง แล้วสมาชิกผู้บริโภคที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงจะเป็นผู้มารับผลผลิตด้วยตนเอง การตลาดระบบนี้ทำให้เกษตรกรมีหลักประกันทางเศรษฐกิจ และมีโอกาสในการสื่อสารโดยตรงกับผู้บริโภค ส่วนผู้บริโภคก็สามารถไปเยี่ยมชมฟาร์มเกษตรกรเพื่อดูการผลิต หรือช่วยเกษตรกรทำงานในฟาร์มได้

การตลาดในระบบนี้มีผลดีในแง่ของความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค แต่ข้อจำกัดก็คือ เกษตรกรต้องมีฟาร์มที่อยู่ไม่ห่างจากเมืองใหญ่มากนัก และจำเป็นต้องมีรถยนต์สำหรับการขนส่งเอง นอกจากนี้การตลาดระบบสมาชิกใช้ได้กับฟาร์มที่ปลูกผักเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก (แต่ก็อาจมีผลผลิตอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ข้าว ไม้ผล ไข่ไก่) ในขณะที่เกษตรกรอินทรีย์ที่ผลิตข้าว ธัญพืช หรืออาหารแปรรูป จะไม่สามารถใช้การตลาดในระบบนี้ได้

ในประเทศไทย มีกลุ่มผู้ผลิตไม่กี่กลุ่มที่จัดการตลาดในระบบนี้ เช่น ชมรมผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ สุพรรณบุรี กลุ่มเยาวชนเกษตรอินทรีย์แม่ทา เชียงใหม่

2) ตลาดนัด ตลาดนัดส่วนใหญ่จะอยู่ในท้องถิ่นหรือหัวเมืองใหญ่ในต่างจังหวัด โดยส่วนมากมักจัดในสถานที่ที่มีผู้บริโภคอยู่หนาแน่น เช่น โรงพยาบาล ในเขตสถานที่ราชการ หรืออาจเป็นที่ว่าง ที่ผู้บริโภคสะดวกในการมาหาซื้อผลผลิต ตลาดนัดนี้มักจะเปิดเฉพาะวันที่แน่นอน แต่ไม่เปิดทุกวัน เช่น ทุกวันศุกร์ หรือวันเสาร์ โดยมากจะเปิดขายเพียงครั้งวัน หรืออาจนานทั้งวันเลยก็ได้ โดยผู้ผลิตต้องมีมาจากหลากหลายกลุ่ม เพื่อจะได้มีผลผลิตที่หลากหลายมาจำหน่าย

ตลาดนัดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยที่น่าสนใจ คือ ตลาดนัดเกษตรอินทรีย์ ที่ตลาดเจจ เชียงใหม่, ตลาดเขียว สุรินทร์, ตลาดเขียว ยโสธร เป็นต้น

3) การตลาดช่องทางเฉพาะ เป็นการตลาดที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการที่มีนโยบายในด้านเกษตรอินทรีย์ อาหารสุขภาพและผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น ร้านขายผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม หรือซูเปอร์มาร์เกตเกษตรอินทรีย์ การตลาดในลักษณะนี้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากกว่าการตลาดระบบสมาชิก และมีผลผลิตที่หลากหลายจากเกษตรกรที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตเฉพาะทาง รวมทั้งอาจมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์แบบง่าย ๆ มากกว่าด้วย

ตัวอย่างของการตลาดเฉพาะทางในประเทศไทย คือ ร้านนาวิไลต์, ร้านเลมอนฟาร์ม, ร้านไทสบาย เป็นต้น

4) การตลาดทั่วไป ในหลายประเทศที่ตลาดเกษตรอินทรีย์ได้พัฒนาไประดับหนึ่งจะพบว่าช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จะขยายไปสู่ระบบตลาดทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโมเดิร์นเทรดที่เป็นซูเปอร์มาร์เกตและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อความต้องการผลิตภัณฑ์เริ่มขยายตัวชัดเจน ผู้ประกอบการค้าปลีกในตลาดทั่วไปย่อมเห็นโอกาสในทางการค้า และปรับตัวเพื่อชิงส่วนแบ่งการตลาด และสร้างภาพพจน์ให้กับหน่วยงานของตน การเข้ามาของตลาดประเภทนี้จะทำให้เกิดการแข่งขันกันในตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะการริเริ่มหาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ทั้งจากภายในประเทศหรือต่างประเทศ รวมไปถึงการแข่งขันทางราคาด้วย

ตัวอย่างตลาดทั่วไปในประเทศไทย เช่น Tops Supermarket, Emporium, Villa Market, และ Siam Paragon เป็นต้น

4.5 แนวความคิดเกี่ยวกับสุกรอินทรีย์

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุกรอินทรีย์

สุกรอินทรีย์ เป็นสุกรที่ผลิตภายใต้มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.9000 เล่ม 2-2554 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 2 ปศุสัตว์อินทรีย์ ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นวิธีการผลิตสัตว์ที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี หรือสารสังเคราะห์ต่างๆ เช่น ยาปฏิชีวนะ สอร์โม่ น หรือสารเสริมต่างๆ

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบกระบวนการผลิตเนื้อสุกรอินทรีย์ เนื้อสุกรอนามัย และเนื้อสุกรธรรมดา

กระบวนการผลิต	เนื้อสุกรอินทรีย์ (มาตรฐาน มกท.)	เนื้อสุกรอนามัย	เนื้อสุกรธรรมดา
การใช้สารเร่งเนื้อแดง	ไม่ใช่	ไม่ใช่	ใช้ได้
การใช้ฮอร์โมนสังเคราะห์	ไม่ใช่	ใช้ได้	ใช้ได้
การใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อเร่งการเจริญเติบโต	ไม่ใช่	ใช้ได้	ใช้ได้
การใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์	อินทรีย์	ไม่อินทรีย์	ไม่อินทรีย์
การใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อรักษาโรค	ใช้ได้ (แต่มีระยะเวลากำหนด)	ใช้ได้ (แต่มีระยะเวลากำหนด)	ใช้ได้
การใช้การตกแต่งพันธุกรรม	ไม่ใช่	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

ที่มา: สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.) และกรมปศุสัตว์ อ่างใน จรินทร์, 2549

2. หลักการผลิตสุกรอินทรีย์

การผลิตสุกรอินทรีย์เป็นระบบการจัดการการผลิตปศุสัตว์ที่มีความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างผืนดินพืช สัตว์ที่เหมาะสม เป็นไปตามความต้องการทางสรีระวิทยาและพฤติกรรมสัตว์ที่ทำให้เกิดความเครียดต่อสัตว์น้อยที่สุดซึ่งมีหลักการผลิต ดังนี้ (จินตนา และคณะ, 2549)

1. พื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ต้องมีการจัดการตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เล่มที่ 1 : การผลิตแปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายเกษตรอินทรีย์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า พื้นที่การผลิตที่ต้องการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต้องผ่าน *ระยะปรับเปลี่ยน* แล้ว

2. ปศุสัตว์อินทรีย์ ต้องมีส่วนช่วยปรับปรุงและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพิ่มและเกื้อหนุนความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ และเพิ่มความหลากหลายของระบบการเกษตร

3. การผลิตปศุสัตว์ เป็นเกษตรกรรมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศน์ทั้งกายภาพและชีวภาพ สัตว์ที่กินพืชจะต้องมีแปลงหญ้าสำหรับแทะเล็ม และสัตว์จะต้องมีพื้นที่กลางแจ้งสำหรับออกกำลังกาย ตามความเหมาะสมของสุขภาพ ภูมิอากาศ และภูมิประเทศ หรือเป็นไปตามระบบการจัดการฟาร์มตามประเพณีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการจัดการสวัสดิภาพสัตว์อย่างเหมาะสม

4. มีความหนาแน่นของการเลี้ยงที่เหมาะสมตามชนิดสัตว์ แหล่งอาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์ ความสมดุลของโภชนะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

5. มุ่งเน้นการขยายพันธุ์โดยวิธีธรรมชาติ ลดความเครียด ป้องกันโรค หลีกเลี่ยงการใช้ยาและสารเคมี รวมทั้งผลพลอยได้จากผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ (livestock by products) ยกเว้น นม เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ และ มีการจัดการที่คำนึงถึงสุขอนามัยสัตว์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved